

Vejledning til reglerne om politisk eksponerede personer

1. februar 2018

Indholdsfortegnelse

1. Baggrund

2. Hvem er PEP?

- Politisk eksponerede personer, HVL § 2, nr. 8
- Nærtstående og nære samarbejdspartnere, HVL § 2, nr. 6
 - Nærtstående
 - Nære samarbejdspartnere

3. Kundekendskab og risikovurdering

- Fastlæggelse af, om en kunde er PEP, nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP, HVL § 18, stk. 1
 - Rimelige foranstaltninger
 - Kommercielle udbydere af PEP-lister
 - Reelle ejere
 - Tidspunktet for fastlæggelsen
- Oprindelsen af midlerne og formuen, HVL § 18, stk. 2
- Godkendelse af kundeforholdet, HVL § 18, stk. 3
- Skærpet overvågning, HVL § 18, stk. 4
 - Risikovurdering
 - Kundeovervågning
 - Udenlandske PEP'er
- Begunstigede i henhold til forsikringspolicer, HVL § 18, stk. 5
- Ophør af PEP-status, HVL § 18, stk. 6
- Opbevaring af dokumentation, HVL § 30, stk. 2

4. Underretning af SØIK, HVL § 31, stk. 1

1. Baggrund

Politisk eksponerede personer (PEP'er) er personer, der bestrider et særligt offentligt tillidshverv og som følge af dette kan være modtagelige for bestikkelse og anden korruption. Det er i samfundets interesse at forebygge, at dette sker, og skulle det ske, er det i samfundets interesse, at det opdages i tide og herefter retsforfølges.

På globalt plan er bestikkelse og korruption et stort problem, og der er derfor indført fælles internationale standarder for bekæmpelsen af dette. Definitionen af PEP'er såvel som kravene til at håndtere PEP'ers transaktioner er fastlagt i internationale standarder på baggrund af erfaringer indsamlet gennem en årrække fra myndigheder verden over.

I EU er de internationale standarder indført gennem 4. hvidvaskdirektiv, som Danmark har implementeret i hvidvaskloven (HVL). Med den seneste ændring af HVL fra juni 2017 udvides begrebet/definitionen af PEP til at omfatte udenlandske såvel som indenlandske PEP'er. Sidstnævnte kategori er ny.

Et væsentligt element i de nye hvidvaskregler er, at virksomhederne skal anlægge en risikobaseret tilgang og dermed foretage en risikovurdering af hvert enkelt kundeforhold. Det gælder også i forhold til reglerne om PEP'er. Risikoen for bestikkelse og korruption er dog særdeles lille i Danmark.

At kendskabet og overvågningen skal ske på baggrund af en risikovurdering vil sige, at virksomhederne skal gøre mest ud af kendskabet til og overvågningen af de PEP'er, for hvem risikoen for hvidvask, herunder bestikkelse mv., anses for at være størst.

I de tilfælde, virksomhedernes risikovurdering tilsiger det, skal de foretage yderligere kundekendingsprocedurer og den yderligere overvågning, som den enkelte virksomhed vurderer er nødvendig for at sikre, at loven bliver overholdt.

Reglerne om identifikation af PEP'er er forebyggende og skal ikke tolkes som en stigmatisering af PEP'er som personer, der deltager i kriminelle aktiviteter. Virksomhederne har derfor ikke grundlag for at afvise at indgå et kundeforhold eller lukke eksisterende kundeforhold alene med den begrundelse, at en person er PEP eller er nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP.

HVL pålægger ikke PEP'er, deres nærtstående eller nære samarbejdspartnere forpligtelser. PEP'erne skal dog være opmærksomme på, at de selv samt deres nærtstående og nære samarbejdspartnere kan blive bedt om at forklare eller dokumentere deres økonomi eller en transaktion.

Formålet med denne vejledning er at give en uddybende forklaring på bestemmelserne om PEP'er i HVL.

Vejledningen henvender sig til virksomheder og personer omfattet af HVL § 1, nr. 1-13 og 15-19, i det følgende betegnet "virksomheder". Vejledningen henvender sig dermed til et stort

antal virksomheder, der er særdeles forskellige med hensyn til produktudbud, størrelse, kompleksitet og organisation. Vejledningen tilstræber at dække alle de væsentlige forhold vedrørende PEP'er.

For at støtte virksomhederne i arbejdet, fører Finanstilsynet på vegne af erhvervsministeren en liste over indenlandske PEP'er, som bidrager til en ensartet og entydig identifikation og afgrænsning af PEP'er. Listen er offentligt tilgængelig. De organisationer, myndigheder og virksomheder, der har PEP'er i ledelsen mv., er forpligtet til at indberette til Finanstilsynet, når der kommer ændringer til listen.

Ud over at være bekendt med vejledningen, bør virksomhederne løbende holde sig ajour med, hvordan risici i forhold til PEP'er kan opstå, og herefter træffe de fornødne foranstaltninger.

Information om dette kan bl.a. findes i de rapporter, der udgives af FN, OECD, FATF (Financial Action Task Force), EU-Kommissionen og de europæiske tilsynsmyndigheder, EIOPA, EBA og ESMA, såvel som i de risikovurderinger, der udarbejdes nationalt og internationalt. I Danmark har Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet senest udgivet den nationale risikovurdering i 2015.

2. Hvem er PEP?

Politisk eksponerede personer, HVL § 2, nr. 8

En politisk eksponeret person (PEP) er en person, der bestrider et eller flere af de højtstående offentlige erhverv, der er listet nedenfor. Definitionen er fælles for hele EU. Den tager dog højde for, at de enkelte medlemslande har indrettet sig forskelligt. Definitionen fremgår af HVL § 2, nr. 8.

Definitionen af de indenlandske (danske) PEP'er er afgrænset sådan:

- a) Statschef, regeringschef, minister og assisterende minister. Dette omfatter i Danmark ministre samt departementschefer.
- b) Parlamentsmedlemmer eller medlemmer af tilsvarende lovgivende organer. Dette omfatter i Danmark medlemmer af Folketinget og danske medlemmer af Europa-Parlamentet.
- c) Medlemmer af politiske partiers styrende organer. Dette omfatter i Danmark hovedbestyrelser eller tilsvarende højtstående organer i henhold til partiets vedtægter i politiske partier, som er repræsenteret i Folketinget.
- d) Højesteretsdommere, medlemmer af forfatningsdomstole og andre højtstående retsinstanter, hvis afgørelser kun er genstand for yderligere prøvelse under ekstraordinære omstændigheder. Dette omfatter i Danmark højesteretsdommere og danske dommere ved internationale domstole.
- e) Medlemmer af revisionsretter og øverste ledelsesorganer for centralbanker. Dette omfatter i Danmark direktionen for Danmarks Nationalbank, danske statsrevisorer og det danske medlem af Den Europæiske Revisionsret.
- f) Ambassadører, chargé d'affaires og højtstående officerer i de væbnede styrker. Dette omfatter i Danmark de øverste chefer i de væbnede styrker, nærmere defineret som forsvarschef, viceforsvarschef, værnsschefer samt ambassadører for danske ambassader.
- g) Medlemmer af statsejede virksomheders administrative, ledende eller kontrolrende organer. Dette omfatter i Danmark bestyrelsen og den administrerende direktør i selskaber, hvor staten ejer 50 pct. eller mere eller på anden måde har reel kontrol over selskabet. Datterselskaber af sådanne statsejede selskaber er ikke omfattet af begrebet. På samme måde er selvejende institutioner, der helt eller delvist er finansieret via finansloven, ikke omfattet af begrebet.

Definitionen omfatter også direktøren i styrelser og medlemmer af bestyrelsen i styrelser, hvor denne personkreds har en egentlig beslutningskompetence.

h) Direktører, vicedirektører, bestyrelsesmedlemmer og personer med tilsvarende hverv i internationale organisationer. Dette omfatter i Danmark personer, der er indstillet, udpeget eller ansat af regeringen, et ministerium eller en minister i en international organisation, som er etableret ved indgåelse af en formel international politisk aftale.

Finanstilsynet skal i henhold til HVL § 18, stk. 7, føre og offentliggøre en liste med oplysninger om navn og tilhørsforhold m.v. for indenlandske PEP'er. Denne liste har til formål at sikre en ensartethed i brugen af definitionen for ovenstående omfattede personer. Listen angiver aktuelle PEP'er og dermed ikke personer, der tidligere har været PEP (se også nedenfor om ophør af PEP-status). Listen indeholder ikke oplysninger om nærtstående, nære samarbejdspartnere eller udenlandske PEP'er, som må identificeres på anden måde.

Listen bygger på oplysninger, der indberettes i henhold til den indberetningspligt, som med hjemmel i HVL § 18, stk. 8, vil blive fastsat i bekendtgørelse herom. Indberetningspligten træder i kraft den 1. december 2017. Den pålægger de virksomheder, styrelser og organisationer, der står i et arbejdsgiverlignende forhold til en PEP, at indberette navneoplysninger og at indberette, når der sker ændringer, indenfor en frist på tre hverdage.

Listen fastlægger, hvem der er PEP'er, og den kan lægges til grund af virksomheden. En person, der ikke fremgår af listen, kan godt være PEP givet indberetningsfristen. Hvis en virksomhed eller person har konkret viden om, at en kunde er PEP, vil denne viden gå forud for listens angivelser.

Nærtstående og nære samarbejdspartnere, HVL § 2, nr. 6

Nærtstående og nære samarbejdspartnere skal ikke betragtes som PEP'er alene som følge af deres forbindelse til en PEP. Nærtstående og nære samarbejdspartnere skal dog identificeres, fordi de kan drage fordel af eller blive misbrugt i forbindelse med hvidvask mv.

Nærtstående

Definitionen af en nærtstående til en PEP følger af HVL § 2, nr. 6.

Nærtstående til en PEP omfatter:

- Ægtefælle, registreret partner eller samlever
- Børn og disses ægtefæller, registrerede partnere eller samlever
- Forældre.

Begrebet omfatter dermed ikke f.eks. søskende eller stedbørn og stedforældre.

Nære samarbejdspartnere

Definitionen af nære samarbejdspartnere til en PEP følger af HVL § 2, nr. 7.

Nære samarbejdspartnere til en PEP omfatter:

- En fysisk person, som er reel ejer af en virksomhed eller anden form for juridisk person i fællesskab med en eller flere PEP'er.
- En fysisk person, der på anden måde har en nær forretningsforbindelse med en eller flere PEP'er, dette kan f.eks. være en samhandelspartner over en længere periode.
- En fysisk person, som er den eneste reelle ejer af en virksomhed eller anden form for juridisk person, der udelukkende er oprettet til fordel for en PEP. Det betyder, at den fysiske person direkte eller indirekte kontrollerer alle ejerandelene eller stemmerettighederne mv.

En person, der deltager i bestyrelsesarbejde sammen med en PEP, vil ikke alene af den grund skulle anses for at være en nær samarbejdspartner.

En virksomhed skal behandle PEP'ers nærtstående og nære samarbejdspartnere efter samme regler som PEP'er. Derfor er den konkrete risikovurdering af en PEP også afgørende for, hvordan en virksomhed tilrettelægger kundekendingsproceduren for PEP'ens nærtstående og nære samarbejdspartnere. Placeres en PEP i en kategori med begrænset risiko, skal PEP'ens nærtstående og nære samarbejdspartnere betragtes på samme måde, medmindre virksomhedens individuelle vurdering af de pågældende tilsiger andet.

3. Kundekendskab og risikovurdering

Afgørelse af, om en kunde er PEP, nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP, jf. HVL § 18, stk. 1

Virksomheden skal ud fra en risikovurdering indhente oplysninger om PEP'er. PEP'en selv vil som regel være den primære kilde til oplysningerne, men det er muligt og somme tider nødvendigt at indhente oplysninger fra andre kilder.

Virksomheden skal i henhold til HVL § 18, stk. 1, have procedurer til at afgøre, om en kunde, kundens reelle ejer, den begunstigede til en livsforsikringspolice eller den begunstigedes reelle ejer er PEP.

Virksomheden skal have forretningsgange og systemer, der sikrer, at vurderingen sker, når et kundeforhold etableres eller udvides, idet vurderingen af, om en kunde er PEP, er et led heri. En virksomhed skal med afgørelsen kunne leve op til følgende:

- Virksomheden skal altid søge at fastlægge, om en kunde er PEP. Det kan ske ved at konsultere den liste, som Finanstilsynet udarbejder for indenlandske PEP'er. I forhold til virksomhedens fastlæggelse af om en kunde er udenlandsk PEP, kan det ske ved at søge på internettet eller ved at bruge en kommerciel tjenesteudbyder, der tilbyder sådanne oplysninger. Hvis det påtænkte forretningsomfang ikke er ubetydeligt, kan det være nødvendigt også at spørge nærmere til, hvad PEP'ens stilling indebærer.
- Virksomheden skal træffe rimelige foranstaltninger til at identificere alle nærtstående til PEP'er, der også er kunder i virksomheden. Det kan først og fremmest ske ved at spørge PEP'en om denne har kendskab til, at nærtstående også er kunder. Det kan også ske ved, at virksomheden f.eks. opfylder det almindelige krav om kundekendskab, ved at søge på internettet eller ved at bruge en kommerciel tjenesteudbyder, der tilbyder sådanne oplysninger etc.
- Virksomheden skal træffe rimelige foranstaltninger til at identificere nære samarbejdspartnere, der er kunder i virksomheden. Det kan ske ved at spørge PEP'en om de nære samarbejdspartnere, ved at søge på internettet eller ved at bruge en kommerciel tjenesteudbyder, der tilbyder sådanne oplysninger etc.
- Hvis virksomheden i øvrigt har begrundet formodning om, at en kunde er nærtstående til eller nær samarbejdspartner med en PEP, skal virksomheden træffe rimelige foranstaltninger til at fastlægge, om det er tilfældet. Dette gælder også, selvom PEP'en ikke er kunde i virksomheden.
- En virksomhed skal træffe rimelige foranstaltninger til at afgøre, om en kunde er en udenlandsk PEP ved etableringen af forretningsforbindelsen. I de tilfælde, hvor virksomheden alene har en formodning om eller indikation på, at en kunde er en udenlandsk PEP, skal virksomheden undersøge dette nærmere for at få det endeligt afklaret.

”Rimelige foranstaltninger”

Ved ”rimelige foranstaltninger” forstås i denne forbindelse eksempelvis følgende tiltag, idet det vil være op til virksomheden i det konkrete tilfælde at vurdere, hvad der er tilstrækkeligt til at opfylde kravene i HVL § 18, stk. 1:

- Virksomheden indhenter oplysninger hos den pågældende PEP.
- Virksomheden bruger den information om kunderne, der allerede er tilgængelig i virksomheden.
- Virksomheden bruger de eksterne kilder, som virksomheden har adgang til, f.eks. internet og nyhedsmedier.
- Virksomheden abonnerer hos en eller flere af de tjenesteudbydere, der tilbyder information om, hvem der er PEP, nærtstående til en PEP eller nær samarbejdspartner med en PEP.
- Virksomheden aktivt får verificeret oplysninger, som virksomheden er usikker på, f.eks. ved at spørge de relevante kunder.
- Hvad udenlandske PEP’er angår, overvejer virksomheden, om den må samarbejde med lokale på stedet, f.eks. advokater, bankforbindelser mv. i det pågældende land, for at få afklaret, om der er tale om en PEP.

Hvis en virksomhed alene har et begrænset antal kunder, vil det efter en risikovurdering kunne være en tilstrækkelig procedure at få den enkelte kunde til at oplyse, om denne er PEP, og/eller rutinemæssigt at søge på kundernes navne på internettet.

Kommercielle udbydere af PEP-lister

Virksomheden kan som en del af sine procedurer for kundekendskab abonnere på private kommercielle udbydere af løsninger til PEP-lister og fastlæggelse af nærtstående og nære samarbejdspartnere til PEP’er. Brugen af sådanne systemer vil normalt være en god måde at skaffe oplysningerne på, men er ikke et krav. Virksomheden skal dog vurdere, om der er behov for at virksomheden (også) benytter andre kilder til informationen.

Reelle ejere

Når en virksomhed fastlægger de reelle ejere af en kunde (juridisk person), skal virksomheden fastlægge, om der er PEP’er blandt disse. Det skal ske efter de samme principper, som virksomheden skal følge, når den fastlægger, om en kunde er PEP. Hvis der blandt en kundes reelle ejere er en PEP, medfører dette dog ikke i sig selv, at kunden skal behandles på samme måde som en PEP. Virksomheden skal foretage en konkret risikovurdering med udgangspunkt i PEP’ens kontrol over kunden, og virksomheden skal vurdere, om kunden handler på vegne af PEP’en.

En forsikringsvirksomhed skal fastlægge, om den begunstigedes reelle ejer i en forsikringspolice er PEP, inden udbetalingen finder sted eller ved hel eller delvis overdragelse af policen.

Tidspunkt for fastlæggelsen

Virksomheden skal gennemføre kundekendskabsprocedurer for alle kunder, når den etablerer forretningsforbindelser, jf. HVL § 10. Fastlæggelse af, om en kunde er PEP, nærtstående eller nær samarbejdspartner, skal ske samtidigt.

Det er tilstrækkeligt, at pensionselskaber, firmapensionsordninger og arbejdsmarkedspensionsordninger fastlægger, om en kunde er PEP, samtidigt med at kundeforholdet etableres.

Det er særligt for PEP'er, deres nærtstående og nære samarbejdspartnere, at deres status kan ændre sig i løbet af kundeforholdet. En kunde, der ikke er PEP, kan f.eks. blive PEP ved at få en ny stilling eller blive valgt til Folketinget. Virksomheden skal derfor løbende overvåge, om kunder er blevet PEP'er. Det kan f.eks. ske:

- ved tilstrækkeligt hyppigt at gennemgå tilgængelige oplysninger om, hvem der er PEP, herunder Finanstilsynets liste over PEP'er, og holde disse oplysninger op mod virksomhedens kunderegister,
- når et kundeforhold i øvrigt gennemgås, f.eks. ved optagelse af nye lån
- når en kundes transaktion giver anledning til nærmere undersøgelser.

Hvis en person ophører med at være PEP, skal risikovurderingen og overvågningen fortsætte i mindst 12 måneder herefter, jf. HVL § 18, stk. 6.

Oprindelsen af midlerne og formuen, jf. HVL § 18, stk. 2

Virksomheden skal træffe passende foranstaltninger for at fastslå oprindelsen af PEP'ens midler og formue, jf. HVL § 18, stk. 2. Virksomheden kan nøjes med at indhente oplysninger for at kunne fastslå oprindelsen af de midler og den del af formuen, der er omfattet af forretningsforbindelsen eller transaktionen. Et realkreditinstitut er eksempelvis ikke forpligtet til at spørge ind til PEP'ens beholdning af eventuelle værdipapirer. Ved optagelse af realkreditlån vil den sædvanlige låneprocedure være tilstrækkelig til at fastslå PEP'ens formueforhold. Ved førtidig tilbagebetaling af lånet skal realkreditinstituttet fastslå midlernes oprindelse. PEP'ens bankforbindelse vil dog ofte skulle fastslå en del flere forhold vedrørende oprindelsen af midlerne og formuen, fordi kundeforholdet typisk omfatter flere ydelser, som kan være forbundet med risici for hvidvask.

Virksomheden skal fastslå oprindelsen af PEP'ens midler og formue på baggrund af en risikovurdering. Den kan f.eks. indeholde oplysninger om:

- i hvilket land kunden har bopæl
- kundens stilling
- kundens renommé.

Passende foranstaltninger kan også være, at virksomheden indlægger en risikovurdering i henhold til det produkt, en kunde har valgt. Ved produkter med høj risiko og store transakti-

oner må virksomheden foretage mere tilbundsgående undersøgelser end f.eks. ved en livsforsikring med en lav årlig præmie. Omvendt kan virksomheden foretage mindre tilbundsgående undersøgelser ved produkter med en begrænset risikovurdering.

Nogle pensionselskaber har ikke direkte kundekontakt, fordi der er tale om obligatorisk firmapension eller arbejdsmarkedspension, som slutkunden ikke selv kan indbetale på. I de tilfælde skal slutkundens økonomiske forhold ikke fastlægges med samme detaljeringsgrad som f.eks. ved andre former for forsikring.

På baggrund af risikovurderingen kan virksomheden bede kunden om at give de fornødne oplysninger. Det kan være nødvendigt at indhente oplysningerne hos den pågældende, hvis virksomheden ikke er i besiddelse af dem, eller hvis de oplysninger, som virksomheden har, ikke længere skønnes at være aktuelle. Behovet for og omfanget af oplysningerne må vurderes på baggrund af omstændighederne, herunder kundens transaktioner. I visse situationer, eksempelvis et flerårigt kundeforhold, hvor virksomheden i forvejen har et godt indblik i kundens økonomiske forhold, vil den på baggrund af en risikovurdering kunne beslutte, at kendskabet er tilstrækkeligt til at kunne fastslå oprindelsen af de midler og den del af formuen, der er omfattet af forretningsforbindelsen. Virksomheden kan også indhente oplysningerne hos eksterne kilder.

Det vil altid være kundens midler og formue, der skal undersøges, da det er disse midler, der er omfattet af forretningsforbindelsen eller transaktionen. I tilfælde, hvor PEP'en er reel ejer af kunden (en juridisk person), er det derfor stadig kundens (den juridiske persons) midler og formue, der er omfattet af bestemmelsen, og ikke den reelle ejers midler eller formue.

De oplysninger, virksomheden kan lægge til grund, kan eksempelvis være en kombination af følgende:

- Årsopgørelse fra SKAT
- Lønsedler
- Regnskabsoplysninger
- Eventuelle virksomhedsårsrapporter
- Udskrifter fra selskabsbøger/virksomhedsudskrifter fra offentlige registre berigtiget af kunden til at dokumentere ejerforhold
- Ejendomsoplysninger, herunder ejendomsskatteoplysninger og BBR-oplysninger
- Oplysninger om værdipapirer i depot, herunder i udenlandske depoter
- Oplysninger fra kontobevægelser mv.

Detaljerede oplysninger om PEP'ens formueforhold i forbindelse med kundekendskabsproceduren, herunder oplysninger om midlernes oprindelse, kan undlades, hvis kunden ikke får adgang til et produkt, der giver mulighed for at foretage transaktioner.

Godkendelse af kundeforholdet, jf. HVL § 18, stk. 3

Virksomhedens hvidvaskansvarlige skal i henhold til HVL § 18, stk. 3, godkende et kundeforhold med en PEP samt kundeforhold med nærtstående og nære samarbejdspartnere til en PEP. Det er ikke et krav, at andre i virksomhedens ledelse godkender kundeforholdet,

bortset fra de godkendelser, der følger af anden lovgivning, f.eks. ledelsesbekendtgørelsen og virksomhedens interne politikker og procedurer.

Med godkendelsen vurderer den hvidvaskansvarlige, at virksomheden med det påtænkte kundeforhold fortsat kan leve op til lovgivningen, og at virksomheden derfor kan indgå kundeforholdet. Ved godkendelsen skal den hvidvaskansvarlige tage højde for, i hvilket omfang produktet i sig selv indebærer en risiko for at kunne bruges til hvidvask.

Hvis den hvidvaskansvarlige finder, at risikoen for, at virksomheden kan blive misbrugt i forbindelse med bestikkelse og andre former for korruption, er for høj, skal den hvidvaskansvarlige afstå fra at godkende kundeforholdet.

Der ligger ikke i kravet om godkendelse et krav om, at den hvidvaskansvarlige skal foretage en egentlig prøvelse af alle oplysningerne i det enkelte kundeforhold. Godkendelsen skal dog ske på et tilstrækkeligt oplyst grundlag. Der ligger heller ikke i kravet, at den hvidvaskansvarlige skal kreditvurdere kunden, vurdere, om forsikringsdækning er passende, eller på anden måde vurdere, om de tjenesteydelser, virksomheden tilbyder kunden, er passende for kunden. Dog bør den hvidvaskansvarlige vurdere, om påtænkte aftaler med kunden f.eks. giver kunden særlig mulighed for at skjule bestikkelse.

Særligt hvad angår videreførelse af kundeforhold, skal virksomheden i sine procedurer fastlægge et passende interval for gennemgang og eventuel fornyet godkendelse af kundeforhold med PEP'er, nærtstående eller nære samarbejdspartnere til PEP'er. Intervallet skal fastsættes ud fra den risiko for hvidvask eller korruption, som virksomheden vurderer, at kunden potentielt udgør. Det vil derfor ofte være relevant at fastsætte forskellige intervaller, f.eks. ved at differentiere mellem PEP'er og nærtstående eller nære samarbejdspartnere til en PEP, som er henholdsvis fra eller ikke fra lande kendt for højere korruptionsniveauer.

Hvis en virksomhed vurderer, at den ikke kan godkende eller videreføre et kundeforhold, som er omfattet af bestemmelsen, må virksomheden vurdere, om den skal træffe foranstaltninger i henhold til HVL § 14, stk. 5, om afbrydelse eller afvikling af kundeforholdet. Hvad angår eksisterende kundeforhold, som virksomheden ikke kan godkende, henvises desuden til HVL § 15.

Når virksomheden er et pensionselskab og ikke har direkte kundekontakt, fordi der er tale om en obligatorisk firmapension eller arbejdsmarkedspension, er det ikke et krav, at den hvidvaskansvarlige godkender kundeforholdet.

Skærpet overvågning, jf. HVL § 18, stk. 4

Risikovurdering

Når virksomheden har identificeret kunden, skal virksomheden foretage en risikovurdering af kundeforholdet. Risikovurderingen skal bl.a. fastlægge, om PEP'en, eller en PEP via kundeforholdet til dennes nærtstående eller nære samarbejdspartner, kan misbruge virksomheden til at dække over hvidvask, herunder bestikkelse.

Risikovurderingen skal indeholde de relevante risikofaktorer for det pågældende kundeforhold. Det vil i høj grad være en individuel vurdering.

Ved risikovurderingen skal virksomheden lægge vægt på følgende:

- Virksomhedens egen vurdering af de risici for hvidvask, som virksomheden er udsat for.
- En vurdering af, i hvilket omfang risikoen ville blive øget ved et forretningsforhold med den pågældende PEP, og/eller dennes nærtstående eller nære samarbejdspartnere. Det er en sag-til-sag-vurdering og ikke en automatisk vurdering, om et kundeforhold skaber risiko for hvidvaskning af penge.
- Eventuelle oplysninger fra myndighederne. Dette omfatter såvel de nationale risikovurderinger i de pågældende lande (også kaldet National Risk Assessments eller NRA'er) som de internationale risikovurderinger (også kaldet Supranational Risk Assessment eller SNRA'er).

PEP'ens funktion og risikoeksponering i forhold til de produkter, som PEP'en ønsker eller har i virksomheden, skal samlet set udgøre grundlaget for vurderingen af kundeforholdets risikokategorisering.

Kategoriseringen afhænger som nævnt af en individuel vurdering baseret på den konkrete risikovurdering af kundeforholdet. En kunde kan eksempelvis placeres i kategorier som:

- øget risiko
- normal risiko
- begrænset risiko.

Det er også muligt at placere kunder i to kategorier, f.eks. øget og normal/begrænset. Det væsentligste er her, at virksomheden identificerer kunder med høj risiko.

Om risikoen vil blive øget ved et forretningsforhold med den pågældende PEP og/eller dennes nærtstående eller nære samarbejdspartnere kan alt andet lige afhænge af:

- den pågældendes position og mulighed for politisk og administrativ indflydelse samt kundeforholdets karakter, herunder de tjenesteydelser, virksomheden tilbyder kunden. Dette vil variere afhængigt af arten af en persons funktion. Der vil typisk være tale om stor politisk og administrativ indflydelse, hvis den pågældende er bemyndiget til at træffe afgørende politiske eller administrative beslutninger eller kan omgøre eller ændre sådanne beslutninger. Der kan f.eks. være tale om:
 - ministre
 - departementschefer
 - direktører i organer, der kan træffe uafhængige beslutninger på væsentlige områder
- karakteren af den pågældendes stilling, og om der er risiko for større misbrug af stillingen. Hvis en position holdes i et land, hvor der vurderes at være begrænset risiko for omfattende korrupsion, f.eks. Kongeriget Danmark eller de øvrige nordiske lande, vil

den pågældende kunne have en fremtrædende offentlig funktion, uden at der er en forøget risiko

- muligheden for, at en tjenesteydelse kan bruges til at dække over korrupsion, f.eks. til at placere pengebeløb eller til at kanalisere pengebeløbene over til andre juridiske personer eller til konti i udlandet
- andre relevante risikofaktorer.

Virksomheden skal derfor søge at fastlægge, hvilken funktion PEP'en har, og hvilken indflydelse eller potentiel indflydelse denne funktion har, samt om dette indebærer, at PEP'en er i særlig risiko for at være involveret i bestikkelse eller anden form for korrupsion.

En minister med stor politisk og administrativ indflydelse vil alene på baggrund af sin funktion være forbundet med større risiko end et menigt medlem af Folketinget. På samme måde vil bestyrelsesformanden med større politisk og administrativ indflydelse end et almindeligt bestyrelsesmedlem alene på baggrund af sin funktion være forbundet med større risiko.

Følgende produkter vil normalt kunne indebære en begrænset risiko for hvidvask og korrupsion, jf. HVL bilag 2, pkt. 2:

- a) Livsforsikringer, hvor den årlige præmie er lav.
- b) Pensionsforsikringer, hvis der ikke er nogen tidlig tilbagekøbsklausul, og policen ikke kan bruges til sikkerhedsstillelse.
- c) Pensionsordninger el. lign., der udbetaler pension til ansatte, og hvor bidragene indbetales gennem fradrag i lønnen, og reglerne for den pågældende ordning ikke tillader overdragelse af et medlems rettigheder i henhold til ordningen.
- d) Finansielle produkter eller tjenesteydelser, som leverer behørigt definerede og begrænsede tjenesteydelser til visse kundetyper med det formål at fremme finansiell inklusion.
- e) Produkter, hvor risikoen for hvidvask af penge og finansiering af terrorisme styres af andre faktorer, f.eks. udgiftslofter eller gennemsigtighed i forhold til ejerskab (f.eks. visse former for elektroniske penge).

Følgende produkter og tjenesteydelser vil normalt i sig selv kunne indebære en øget risiko for hvidvask og korrupsion, jf. HVL bilag 3, pkt. 2. Dette gælder ikke kun for PEP'er, men for alle kunder:

- a) Private banking
- b) Produkter eller transaktioner, som kan fremme anonymitet
- c) Forretningsforbindelser eller transaktioner uden direkte kontakt og uden sikkerhedsforanstaltninger såsom elektroniske underskrifter
- d) Betalinger fra ukendte eller ikkeassocierede tredjemænd
- e) Nye produkter og nye forretningsprocedurer, herunder nye leveringsmekanismer, og brug af nye teknologier eller teknologier under udvikling til både nye og eksisterende produkter.

En PEP, der i kraft af sin stilling vurderes at have en særligt høj politisk og administrativ position, jf. ovenfor, vil normalt skulle placeres i kategorien høj risiko, hvis PEP'en ønsker at

foretage andre end almindelige forretninger, som f.eks. oprettelse af lønkonti, porteføljeplejeaftaler og andre lignende normale transaktioner. Virksomheden skal være opmærksom på, at risikoen for bestikkelse og anden korruption som regel ikke afhænger af kundens formue.

Virksomheden er ikke forpligtet til at have en særlig kategorisering af PEP'er. Den kategorisering, som virksomheden bruger til andre kunder, kan også bruges til PEP'er. Eksempelvis kan kategorien høj risiko indeholde såvel PEP'er med høj risiko som andre kunder med høj risiko. Tilsvarende vil en PEP, der vurderes at indebære en begrænset risiko, efter omstændighederne kunne placeres i en kategori med normal risiko.

Kategoriseringen er relevant for virksomhedens fastlæggelse af behovet for overvågning af PEP'en og/eller dennes nærtstående og nære samarbejdspartnere. Virksomheden skal udføre kundekendskabsprocedurer efter HVL § 18, stk. 4, indtil virksomheden ikke længere vurderer, at personen udgør en øget risiko for hvidvask og korruption. I vurderingen skal f.eks. indgå faktorer som personens fortsatte relation til sit tidligere hverv, herunder tidligere samarbejdspartnere og kollegaer, også efter at personen ikke længere er PEP.

Kravet gælder ikke for nærtstående eller nære samarbejdspartnere, men virksomheden bør i henhold til HVL § 11, stk. 3, vurdere, om også disse personer fortsat kan være forbundet med en højere risiko for hvidvask. I bekræftende fald bør virksomheden tilrettelægge kundekendskabsprocedurer og overvågning efter den vurderede risiko.

Kundeovervågning

Overvågning af PEP'ers transaktioner kan ske med samme systemer, som virksomheden bruger til at overvåge andre kunder med samme risikokategorisering. Virksomheden behøver altså ikke at have andre systemer til overvågning af PEP'er end de systemer, virksomheden bruger til overvågning af andre kunder. Systemerne skal dog være indrettet sådan, at en skærpet overvågning er mulig. Virksomheden skal altså løbende overvåge alle kunders transaktioner med henblik på at konstatere, om transaktionerne er usædvanlige for såvel kunden selv som for andre lignende kunder. Transaktioner kan være usædvanlige med hensyn til:

- størrelse
- hyppighed
- afsender og modtager af en betaling til hhv. fra PEP'en
- at de sker gennem komplicerede selskabskonstruktioner
- at de sker gennem mange led
- at de sker gennem led, der ikke virker naturlige for den pågældende transaktion
- at de foretages i valutaer, der ikke er sædvanlige for den pågældende kunde.

Overvågningen skal dog være skærpet for PEP'er, jf. hvidvasklovens § 18, stk. 4, og være baseret på en risikovurdering, jf. HVL § 7, stk. 1.

En skærpet overvågning vil, afhængig af virksomhedens systemer til overvågning, kunne indebære:

- at der er en hyppigere opdatering af kundekendskabet (dvs. formål og omfang med kundeforholdet) end for kunder med begrænset risiko
- at overvågningen af PEP'ers transaktioner sker hyppigere end for kunder med begrænset risiko
- at der er øget opmærksomhed på mistænkelige transaktioner gennem intensivning af den maskinelle overvågning af kundeforholdet
- at kriterierne for, hvornår transaktioner bliver taget ud til individuel vurdering, er strengere end for andre kunders transaktioner
- at der foretages en manuel granskning af PEP'ers transaktioner i højere grad end for kunder med begrænset risiko
- at der er skærpede kriterier for, hvornår virksomheden spørger ind til transaktionerne, og jo mindre forklaringerne giver mening eller er sandsynlige, des mere skal virksomheden efterspørge dokumentation
- at der i forhold til kunder med begrænset risiko er skærpede kriterier (f.eks. lavere beløb) for, hvornår virksomheden indhenter dokumentation for transaktioner og formuebevægelser. Det kan f.eks. være dokumentation for tildeling af medarbejderaktier, salg af bolig, arv, bodeling mv., idet PEP'en sædvanligvis og let vil kunne give denne dokumentation (f.eks. brev fra arbejdsgiver eller advokat).

Intensiteten af den skærpede overvågning skal være proportional med virksomhedens vurdering af risikoen. Jo større risiko, des mere skal overvågningen skærpes.

Udenlandske PEP'er

Virksomheden skal altid gennemføre skærpede kundekendskabsprocedurer, når virksomheden indgår forretningsforbindelse med en udenlandsk PEP. Udenlandske PEP'er vil ofte udgøre høj risiko, fordi virksomheden ikke har samme førstehåndskendskab til dem som til indenlandske PEP'er. Virksomheden vil som udgangspunkt ikke have samme adgang og kendskab til informationer om personens hverv, graden af personens beføjelser og kontrol i kraft af hvervet samt kendskab til det lønniveau, som personen i kraft af sin stilling forventeligt vil ligge på.

En PEP kan udgøre en høj risiko, hvis den pågældende har en fremtrædende offentlig funktion i et land, der anses for at have større risiko for korrupsion. Virksomheden bør træffe alle rimelige foranstaltninger til at vurdere, om landet på baggrund af foreliggende oplysninger er eller kan være karakteriseret ved f.eks.:

- Større risiko for korrupsion
- Politisk ustabilitet
- Svage statsinstitutioner
- Svag beskyttelse mod hvidvaskning af penge
- Væbnet konflikt
- Ikkedemokratiske regeringsformer
- Udbredt organiseret kriminalitet
- En politisk økonomi domineret af et lille antal personer/enheder med tætte forbindelser til staten

- Fravær af eller mangler i en fri presse og lovlige eller andre foranstaltninger, der begrænser journalistisk undersøgelse
- Et strafferetligt system, der er sårbart overfor politisk indblanding
- Manglende ekspertise og færdigheder i forbindelse med bogføring, regnskab og revision, især i den offentlige sektor
- Lov og kultur, som virker imod whistleblowers interesser
- Svagheder i gennemsigtigheden af ejerregistre for virksomheder, jord og aktier
- Overtrædelse af menneskerettigheder.

Omvendt kan der være mulighed for at PEP'er ikke kategoriseres som høj risiko, hvis de besidder en stilling i et land, hvor risikoen for korruption er lav. Virksomheden skal træffe alle rimelige foranstaltninger til at vurdere, om landet på baggrund af foreliggende oplysninger er eller kan være karakteriseret ved f.eks.:

- Lave niveauer af korruption
- Politisk stabilitet og frie og retfærdige valg
- Stærke og uafhængige statsinstitutioner
- Troværdige foranstaltninger mod hvidvaskning af penge
- En fri presse
- Et uafhængigt retsvæsen og et strafferetligt system uden politisk indblanding
- Et system, hvor politisk korruption og lignende forseelser bliver effektivt undersøgt og retsforfulgt
- Stærke traditioner for revision indenfor den offentlige sektor
- Juridisk beskyttelse af whistleblowere
- Veludviklede registre for ejerskab af jord, virksomheder og aktier.

Begunstigede i henhold til forsikringspolicer, jf. HVL § 18, stk. 5

Det fremgår af HVL § 18, stk. 5, at hvis en begunstiget eller en reel ejer af en begunstiget i henhold til en forsikringspolice er PEP, skal virksomheden på baggrund af en risikovurdering sikre, at omstændighederne omkring forsikringsforholdet afklares. Den hvidvaskansvarlige skal desuden orienteres om, at udbetaling skal finde sted i henhold til forsikringspolice og i tilfælde af en hel eller delvis overdragelse af policen.

Kravene gælder både inden udbetaling påbegyndes og i forbindelse med hel eller delvis overdragelse af policen, når den begunstigede er PEP, eller når den begunstigedes reelle ejer er PEP. I de tilfælde, hvor der er tale om, at den begunstigede er en juridisk person, er det relevant at afklare, om dennes reelle ejer er PEP. Kravet gælder også, når den begunstigede eller dennes reelle ejer er en nærtstående eller en nær samarbejdspartner til en PEP.

Der er f.eks. tale om delvis overdragelse, hvis en livsforsikring bliver brugt til at stille sikkerhed for et lånearrangement. Det er helt normalt, at långiver i forbindelse med oprettelse af et lån eller efterfølgende sikrer ydelsen af lånet i tilfælde af f.eks. dødsfald. Sikkerhedsstillelse bevirker ikke, at långiver bliver begunstiget, men en eventuel begunstiget i livsforsikringen må typisk vige for pantnaverens krav. Nogle forsikringspolicer kan omsættes, og sker dette, vil der være tale om en overdragelse i henhold til HVL § 18, stk. 5. Der er typisk kun praksis

for overdragelse af privattegnede livsforsikringer, da det i betingelserne for de fleste firmapensions- og arbejdsmarkedspensionsordninger fremgår, at de ikke kan stilles til sikkerhed for lån eller overdrages til tredjemand. Det, at omstændighederne omkring forsikringsforholdet skal afklares, betyder, at virksomheden skal foretage en nærmere undersøgelse af forretningsforbindelsen med forsikringstager.

Undersøgelsen skal tage udgangspunkt i, om den begunstigede eller dennes reelle ejer er PEP, med det formål at afklare, om der kan være korruption eller anden kriminalitet involveret i forsikringsforholdet. Virksomheden kan f.eks. vurdere, om det er naturligt, at den pågældende person er den begunstigede i forsikringsforholdet. Hvis virksomheden i forbindelse med undersøgelsen opdager forhold, der forekommer mistænkelige, skal virksomheden underrette efter HVL § 26 og sætte transaktionen i bero som angivet i HVL § 26, stk. 3 og 4. Det er et krav, at virksomheden orienterer den hvidvaskansvarlige, inden der sker udbetaling eller hel eller delvis overdragelse af en forsikringspolice til en begunstiget, som er PEP, eller til en begunstiget, hvis reelle ejer er PEP. Der er ikke tale om, at den hvidvaskansvarlige skal godkende udbetalingen eller overdragelsen. Den hvidvaskansvarlige bør dog orienteres i så god tid, at vedkommende har mulighed for at reagere, hvis det vurderes, at udbetalingen eller overdragelsen er forbundet med en risiko for hvidvask eller korruption.

Ophør af PEP-status, jf. HVL § 18, stk. 6

Når en person ikke længere i medfør af sin stilling skal betragtes som PEP, skal virksomheden i minimum 12 måneder efter ophøret af personens PEP-status vurdere, om der er en øget risiko forbundet med personen.

Det gælder dog ikke for PEP'ens nærtstående eller nære samarbejdspartnere. Disse skal som udgangspunkt behandles som andre kunder, når PEP'en ikke længere er PEP. Nærtstående eller nære samarbejdspartnere vil alene skulle undergives skærpede kundekendskabsprocedurer, hvis virksomheden vurderer, at der er grundlag for at betragte kunden som værende i kategorien med højere risiko, jf. HVL § 17, jf. § 11.

Kravet om vurdering i minimum 12 måneder trådte først i kraft med loven. Virksomheden er dermed ikke forpligtet til at iagttage kravet på kunder, der ikke længere var PEP'er, da loven trådte i kraft. Dette gælder uanset, om deres status som PEP'er ophørte tidligere end 12 måneder før loven trådte i kraft.

Opbevaring af dokumentation, jf. HVL § 30, stk. 2

Virksomheden skal opbevare dokumentationen i overensstemmelse med HVL § 30, stk. 2.

Dokumentation i forbindelse med fastlæggelsen af, om en kunde er PEP, dennes nærtstående eller nære samarbejdspartner kan ske ved, at virksomheden opbevarer de oplysninger, som virksomheden har lagt til grund ved fastlæggelsen og kundekendskabsproceduren for kunden. Virksomheden skal herunder dokumentere de beslutninger og vurderinger, som den træffer i forbindelse med risikovurderingen af kunden.

Tilsvarende kan dokumentation af kundens økonomiske forhold ske ved, at virksomheden opbevarer de oplysninger, den har indhentet for kunden via tilgængelige oplysninger i virksomheden og fra eventuelle eksterne kilder.

4. Undersøgelsespligt og underretning af SØIK

Undersøgelsespligten og pligten til at underrette SØIK er reguleret i HVL kapitel 5, og er dermed den samme som i andre tilfælde. Ved underretning er det en hjælp, hvis virksomheden anfører, at der er tale om en PEP, dennes nærtstående eller nære samarbejdspartner.